

اسلامي ښوونه او روزنه

دریم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ. ش.

ملي سرود

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه یان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زړه وي جاویدان
وایوالله اکبر وایوالله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلېږي
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د پوهنې وزارت

اسلامي ښوونه او روزنه

دریم ټولگی

د چاپ کال : ۱۳۹۸ هـ . ش .

د کتاب ځانګړتیاوې

مضمون: اسلامي ښوونه او روزنه

مؤلفین: د تعلیمي نصاب د اسلامي ښوونې او روزنې د برخې د درسي کتابونو مؤلفین

ادیت کوونکي: د پښتو ژبې د ادیت دیپارتمنت غړي

ټولګۍ: دریم

د متن ژبه: پښتو

انکشاف ورکوونکۍ: د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف لوی ریاست

خپروونکۍ: د پوهنې وزارت د اړیکو او عامه پوهاوي ریاست

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هجري شمسي

د چاپ ځای: کابل

چاپ خونه:

برېښنالیک پته: curriculum@moe.gov.af

د درسي کتابونو د چاپ، وېش او پلورلو حق د افغانستان اسلامي جمهوریت د پوهنې

وزارت سره محفوظ دی. په بازار کې یې پلورل او پېرودل منع دي. له سرغړوونکو سره

قانوني چلند کېږي.

د پوهنې د وزیر پیغام

اقراً باسم ربک

د لوی او ښوونکي خدای ﷻ شکر په ځای کوو، چې موږ ته یې ژوند رابښلی، او د لوست او لیک له نعمت څخه یې برخمن کړي یو، او د الله تعالی پر وروستي پیغمبر محمد مصطفی ﷺ چې الهي لومړنی پیغام ورته (لوستل) و، درود وایو.

څرنگه چې ټولو ته ښکاره ده ۱۳۹۷ هجري لمريز کال د پوهنې د کال په نامه ونومول شو، له دې امله به د گران هېواد ښوونیز نظام، د ژورو بدلونونو شاهد وي. ښوونکی، زده کوونکی، کتاب، ښوونځی، اداره او د والدينو شوراگانې د هېواد د پوهنیز نظام شپږگونې بنسټیز عناصر بلل کيږي، چې د هېواد د ښوونې او روزنې په پراختیا او پرمختیا کې مهم رول لري. په داسې مهم وخت کې د افغانستان د پوهنې وزارت د مشرتابه مقام، د هېواد په ښوونیز نظام کې د ودې او پراختیا په لور بنسټیزو بدلونونو ته ژمن دی.

له همدې امله د ښوونیز نصاب اصلاح او پراختیا، د پوهنې وزارت له مهمو لومړیتوبونو څخه دي. همدارنگه په ښوونځیو، مدرسو او ټولو دولتي او خصوصي ښوونیزو تاسیساتو کې، د درسي کتابونو محتوا، کیفیت او توزیع ته پاملرنه د پوهنې وزارت د چارو په سر کې ځای لري. موږ په دې باور یو، چې د باکیفیته درسي کتابونو له شتون پرته، د ښوونې او روزنې اساسي اهدافو ته رسېدلی نشو.

پورتنیو موخو ته د رسېدو او د اغېزناک ښوونیز نظام د رامنځته کولو لپاره، د راتلونکي نسل د روزونکو په توگه، د هېواد له ټولو زړه سواندو ښوونکو، استادانو او مسلکي مدیرانو څخه په درناوي هيله کوم، چې د هېواد بچیانو ته دې د درسي کتابونو په تدریس، او د محتوا په لېږدولو کې، هیڅ ډول هڅه او هاند ونه سیموي، او د یوه فعال او په ديني، ملي او انتقادي تفکر سمبال نسل په روزنه کې، زیار او کوښښ وکړي. هره ورځ د ژمنې په نوي کولو او د مسؤلیت په درک سره، په دې نیت لوست پیل کړي، چې د نن ورځې گران زده کوونکي به سبا د یوه پرمختللي افغانستان معماران، او د ټولنې متمدن او گټور اوسېدونکي وي.

همدا راز له خوږو زده کوونکو څخه، چې د هېواد ارزښتناکه پانگه ده، غوښتنه لرم، څو له هر فرصت څخه گټه پورته کړي، او د زده کړې په پروسه کې د ځیرکو او فعالو ګډونوالو په توگه، او ښوونکو ته په درناوي سره، له تدریس څخه ښه او اغېزناکه استفاده وکړي.

په پای کې د ښوونې او روزنې له ټولو پوهانو او د ښوونیز نصاب له مسلکي همکارانو څخه، چې د دې کتاب په لیکلو او چمتو کولو کې یې نه سترې کېدونکې هلې ځلې کړې دي، مننه کوم، او د لوی خدای ﷻ له دربار څخه دوی ته په دې سپیڅلې او انسان جوړوونکې هڅې کې بریا غواړم. د معیاري او پرمختللي ښوونیز نظام او د داسې ودان افغانستان په هیله چې وګړي یې خپلواک، پوه او سوکاله وي.

د پوهنې وزیر

دکتور محمد میرویس بلخي

فهرست

مخ	سرلیک
۱	مفصل ایمان
۳	د تمجید کلمه
۵	د توحید کلمه (۱)
۷	د توحید کلمه (۲)
۹	آیت الکرسي (۱)
۱۱	آیت الکرسي (۲)
۱۳	آیت الکرسي (۳)
۱۵	د آیت الکرسي فضیلتونه
۱۷	توحید
۱۹	شرک
۲۱	د شرک بېلگې
۲۳	کفر
۲۵	استنجاء (۱)
۲۷	استنجاء (۲)
۲۹	د اوداسه فرضونه
۳۱	د اوداسه اوبه
۳۳	د تېر لوست ادامه
۳۵	د اوداسه ماتونکي

مخ	سرليک
۳۷	د لمانځه وختونه
۳۹	د لمانځه فرضونه
۴۳	وتر لمونځ
۴۵	د قنوت دعا (۱)
۴۷	د قنوت دعا (۲)
۴۹	د قنوت دعا (۳)
۵۱	د قنوت دعا (۴)
۵۳	د جماعت لمونځ
۵۵	صف برابرول
۵۷	د مسجد آداب
۵۹	د اودس ماتي آداب
۶۱	د مسلمان اخلاق
۶۳	د مور او پلار حقوق
۶۵	د ښوونکي په وړاندې آداب
۶۷	له خپلوانو سره چلند
۶۸	د چاپېريال پاکوالی
۷۰	له ژوو (څارويو) سره چلند
۷۲	پاکوالی
۷۴	بې ځايه خبرې کول
۷۵	د مسلمان خوږونه

لومړی لوست

مفصل ایمان

موږ په الله جلّ و علاه، پرېستو، آسماني کتابونو،
پیغمبرانو، د آخرت په ورځ، قضاء، قدر بنه او
بد چې د الله جلّ و علاه له طرفه دي ایمان لرو.

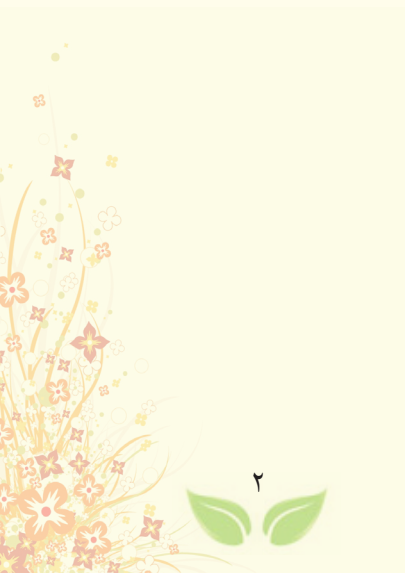

زده کوونکي دې د ایمان د ارکانو په هکله یو له بل څخه پوښتنې
وکړي.

- ۱- د ایمان د ارکانو نومونه واخلي.
- ۲- مفصل ایمان له یاده ووايي.
- ۳- لاندې جمله بشپړه کړئ:
- موږ په قضا او قدر..... لرو.

دویم لوست

سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ
أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

د کلمو تکرار:

سُبْحَانَ اللَّهِ	وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	وَاللَّهُ أَكْبَرُ
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ	إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

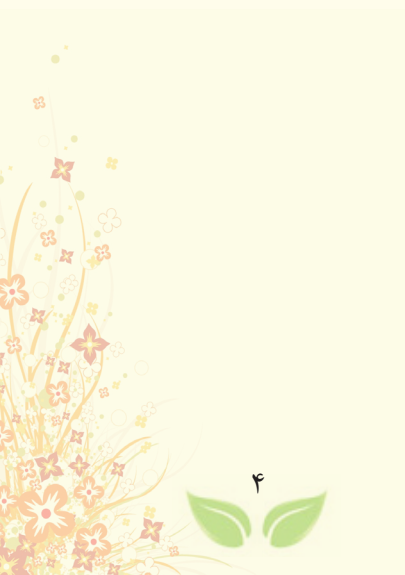

زده کوونکي دي د تمجید کلمه په خپلو منځو کې تکرار کړي.

۱- د تمجید کلمه له یاده ووايي.

۲- د تمجید کلمه بشپړه کړئ: سبحان الله و الحمد لله....

دریم لوست

د توحید کلمه (۱)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ

وَلَهُ الْحَمْدُ...

د کلمو تکرار:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

لَهُ الْمُلْكُ

وَلَهُ الْحَمْدُ

زده کوونکي دي د توحيد کلمه يو له بل څخه وپوښتي.

۱- د توحيد کلمه له ياده ووايئ.

۲- لاندې کلمه بشپړه کړئ:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَهُ الْحَمْدُ...

خلورم لوست

د توحيد كلمه (۲)

....يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ
وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

د كلمو تکرار:

يُحْيِي

وَيُمِيتُ

بِيَدِهِ الْخَيْرُ

فعالیت

زده کوونکی دې په ډلیزه توگه د توحید کلمه بشپړه ولولي.

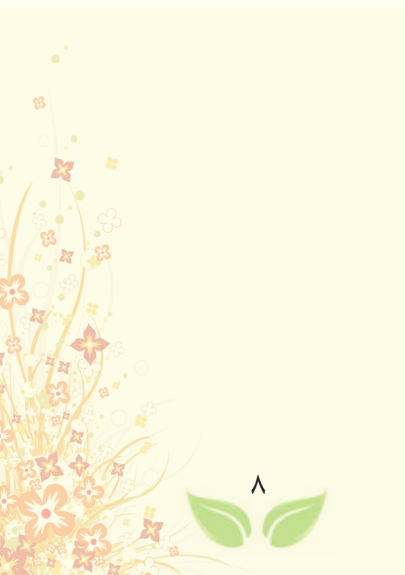
ارزونه

۱ - د توحید کلمه په لوړ غږ ولولئ.

۲ - د توحید کلمه له یاده ووايئ.

۳ - لاندې کلمه بشپړه کړئ:

يُحْيِي بِيَدِهِ الْخَيْرُ

پنجم لوست

آیت الكرسي (۱)

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ
وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ...﴾

زده کوونکي دې د آیت الكرسي لومړۍ برخه په خپلو منځو کې تکرار
کړي او یو له بل څخه پوښتنې وکړي.

- ۱- د آیت الكرسي لومړۍ برخه ولولئ.
- ۲- د آیت الكرسي لومړۍ برخه له یاده ووايئ.

شېرم لوست

آيت الكرسي (۲)

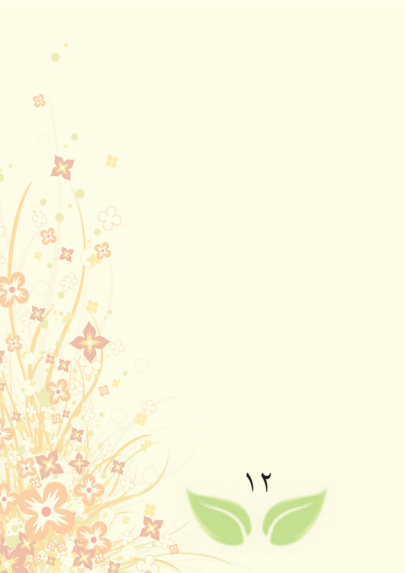
...يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ
بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ
الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿البقره/ ۲۵۵﴾

زده کوونکي دې د آیت الکرسي دویمه برخه یو له بل سره تکرار کړي او
یو له بل څخه پوښتنې وکړي.

- ۱- د آیت الکرسي دویمه برخه ولولئ.
- ۲- د آیت الکرسي دویمه برخه له یاده ووايئ.

اووم لوست

آيت الكرسي (٣)

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ
وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا
شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ (بقره / ٢٥٥)

فعالیت

زده کوونکی دې آیت الکرسي په لوړ غږ ولولي او بیا دې یو له بل څخه پوښتنې وکړي.

ارزونه

- ۱- آیت الکرسي ولولئ.
- ۲- بشپړې کړئ:
- اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ وَلَا نَوْمٌ
- وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

اتم لوست

د آيت الكرسى فضيلتونه

- د آيت الكرسى ويل ډير ثواب لري.

پيغمبر ﷺ فرمايلي دي:

«کله چې ويده کيدلې آيت الكرسى ووايه، په دې توگه د الله جل جلاله له طرفه درته يو ساتونکى ټاکل کېږي او تر سهاره هيڅ شيطان درته نږدې کېدای نشي». (۱)

- موږ له هر فرض لمانځه وروسته آيت الكرسى

وايو.

(۱) - صحيح البخارى

زده کوونکي دي د ښوونکي په مرسته د آيت الکرسي د فضيلتونو په اړه
خبرې وکړي.

- ۱- پيغمبر ﷺ د آيت الکرسي په اړه څه فرمايلي دي؟
- ۲- لاندې جملې بشپړې کړئ:
- ۱- د آيت الکرسي..... ثواب لري.
- ۲- موږ له هر فرض لمانځه وروسته..... وايو.

نهم لوست

توحيد

د الله جل جلاله په وحدانيت باور لرلو ته توحيد

وايي.

الله جل جلاله يو دی.

شريک او ساری نه لري.

له هر عيبه پاک دی.

موږ يوازي د الله جل جلاله عبادت کوو.

الله جل جلاله د ټولو مخلوقاتو پيدا کوونکی دی.

يوازي الله جل جلاله په غيبو پوهيږي.

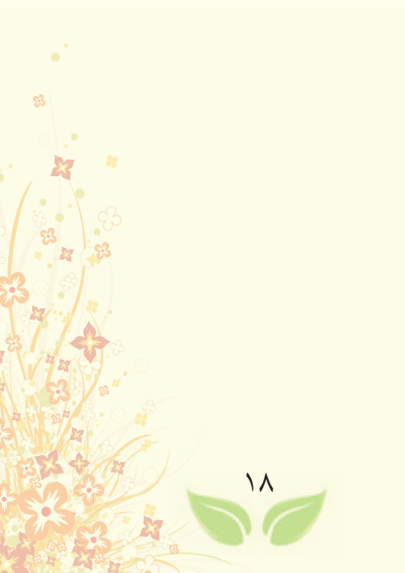

زده کوونکي دي د ښوونکي په مرسته الله ﷻ ته د عبادت په اړه په خپلو
منځونو کې خبرې وکړي.

۱- توحيد څه ته ويل کېږي؟

۲- چا ټول موجودات پيدا کړي دي؟

لسم لوست

له الله جلّ جلاله سره د بل چا شریک او سیال گڼلو ته

شرک وایي.

شرک لویه گناه ده.

له الله جلّ جلاله څخه پرته بل چا ته عبادت کول شرک

دی.

الله جلّ جلاله مشرک نه بښي.

مشرک جنت ته نشي داخلېدای.

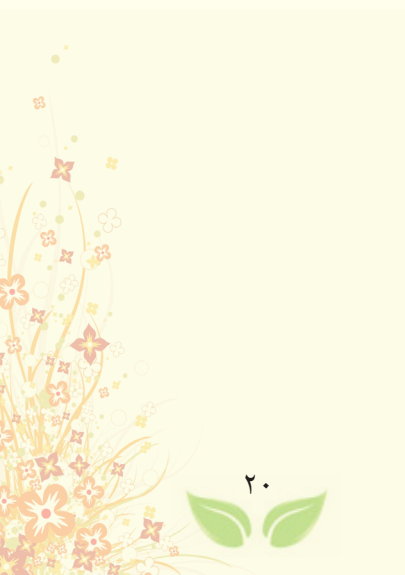

زده کوونکي دې د لوست له متن څخه په گټې اخیستنې سره په خپلو
منځو کې سوال او ځواب ترسره کړي.

- ۱- شرک څه ته ویل کېږي؟
- ۲- آیا مشرک جنت ته داخلیدای شي؟

يوولسم لوست

د شرک بېلگې

د شرک بېلگې عبارت دي:

- له الله ﷻ څخه پرته بل څه ته سجده کول.
- له الله ﷻ څخه پرته د بل څه عبادت کول.
- د بتانو، اور او نورو شيانو تعظيم او درناوی.
- د الله ﷻ په صفاتو کې د مخلوق شريکول.

زده کوونکي دي د شرک د بېلگو په اړه خبرې وکړي.

۱- له الله ﷻ څخه پرته بل څه ته سجده کول څه ګڼل کېږي؟

۲- د شرک بېلګې بیان کړئ.

دولسم لوست

کفر د انکار کولو په معنا دی.

د کفر بېلگې:

- د الله ﷻ او د هغه له رسول ﷺ څخه انکار

کول.

- د اسلام له دين څخه انکار کول.

- د اسلام په دين ملنډې وهل.

- خپل ځان ته کافر ويل.

موږ بايد د کفري الفاظو له ويلو څخه ځان

وساتو.

زده کوونکي دي د لوست له متن څخه په گټې اخیستلو سره د کفر په اړه
په خپلو منځو کې خبرې وکړي.

- ۱- کفر د څه په معنا دی؟
- ۲- د کفر د بېلگو نومونه ولیکئ.
- ۳- لاندې جمله بشپړه کړئ:
- مونږ باید..... له ویلو ځان وساتو.

ديارلسم لوست

استنجاء (۱)

استنجاء:

د شرم خای پاکولو ته استنجاء ویل کېږي.

کولای شو په لاندنیو شيانو استنجاء وکړو:

- اوبه

- لوټه

- تیره

- تشاب کاغذ

موږ باید په چپ لاس استنجاء وکړو.

کله چې نجاست زیات وي په اوبو سره استنجاء

واجبه ده.

فعالیت

زده کوونکي باید د هغو شیانو په هکله خبرې وکړي چې استنجاء پرې
کيږي.

ارزونه

۱ - استنجاء تعریف کړئ؟

۲ - په کومو څیزونو سره استنجاء کول روا دي؟

خوارلسم لوست

استنجاء (۲)

هغه څه چې استنجاء پرې روا نه ده:

- ډوډۍ

- هډوکۍ

- خوشايي

- او همدارنگه په ښي لاس سره استنجاء روا نه

ده.

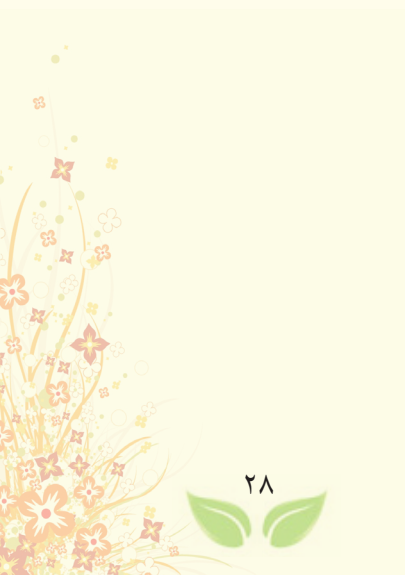
فعالیت

زده کوونکي دې د هغو څيزونو په اړه چې استنباء پرې روا نه ده يو له بل څخه پوښتنې وکړي.

ارزونه

- ۱- د هغو څيزونو نومونه واخلي چې استنباء پرې روا نه ده.
- ۲- استنباء په دغو څيزونو روا نه ده:
- ۱- ۲- ۳- ۴-

پنځلسم لوست

د اوداسه فرضونه

د اوداسه فرضونه څلور دي

۱- د ټول مخ مينځل.

۲- د لاسونو مينځل له څنگلو سره.

۳- څلورمه برخه د سر مسح کول.

۴- د پښو مينځل له بڼگريو سره.

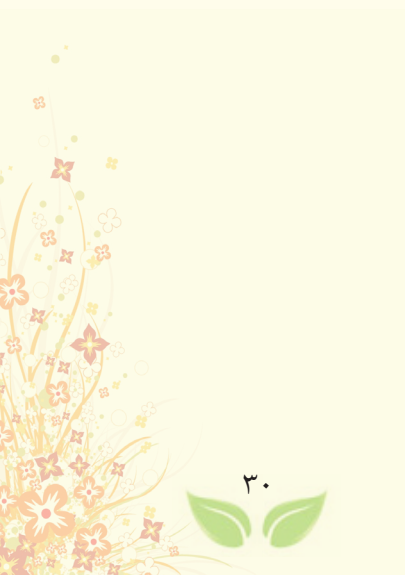

زده کوونکي دې د ښوونځي په انگر کې د ښوونکي تر لارښوونې لاندې
عملاً اودس وکړي.

۱- د اوداسه فرضونه څو دي؟

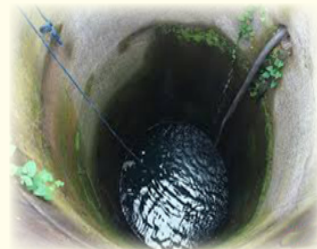
۲- د اوداسه د فرضونو نومونه واخلي؟

شپارسم لوست

د اوداسه اوبه

په لاندنيو اوبو سره اودس کول روا دي:

۱- د باران اوبه

۲- د چينو او ويالو اوبه

۳- د کوهيانو اوبه

۴- د سيند اوبه

۵- د واورې، ډلۍ او یخ اوبه

۶- د لویو ډنډونو او حوضونو اوبه

په موږ لازمه ده چې په پاکو اوبو اودس
وکړو.

زده کوونکي دې د هغو اوبو په ډولونو چې اودس کول پرې روا دي
خبرې وکړي.

۱- په کومو اوبو اودس کول روا دي؟

۲- لاندې جمله بشپړه کړئ:

- پر موږ لازم دي وکړو.

اووه لسم لوست

د تېر لوست ادامہ

په لاندې اوبو پاکوالی روا نه دی:

۱ - هغه مایعات چې اوبه نه ورته ویل کېږي.

لکه: د مېوې اوبه، بشوروا، چای او داسې نور.

۲ - هغه اوبه چې ناپاک شی پکې لويدلی

وي.

موږ باید په ناپاکو اوبو اودس ونه کړو.

فعالیت

زده کوونکي دې د پاکو او ناپاکو اوبو په اړه په خپلو منځو کې خبرې وکړي.

ارزونه

- ۱- په کومو اوبو اودس کول روا دي؟
- ۲- په کومو اوبو اودس کول روا نه دي؟
- ۳- لاندې جمله بشپړه کړئ:
- موږ باید وکړو.

اتلسم لوست

د اوداسه ماتوونکي

د اوداسه ماتوونکي په لاندې ډول دي:

۱ - غاښه مواد، متيازې او د بادو وتل له مقعد څخه.

۲ - له بدن څخه د وينې او زوو وتل او جاري کېدل.

۳ - په ډکه خوله قی کول.

۴ - خوب

۵ - بېهوشي

۶ - لیونتوب

۷ - په لمانځه کې په لوړ غږ خندل.

زده کوونکي دې په وړو ډلو وویشل شي او د اوداسه ماتوونکي دې یو له بل څخه وپوښتي.

۱ - د اوداسه ماتوونکي څو دي؟

۲ - د اوداسه ماتوونکو څیزونو نومونه واخلئ.

نولسم لوست

د لمانځه وختونه

۱- د سهار د لمانځه وخت:

د صبح صادق (رېښتيني سبا) له راختلو څخه پيل
د لمر تر راختلو پورې.

۲- د ماسپښين د لمانځه وخت:

د لمر له زوال څخه د هر شي د سيوري تر دوه
برابره كېدلو پورې.

۳- د ماز ديگر د لمانځه وخت:

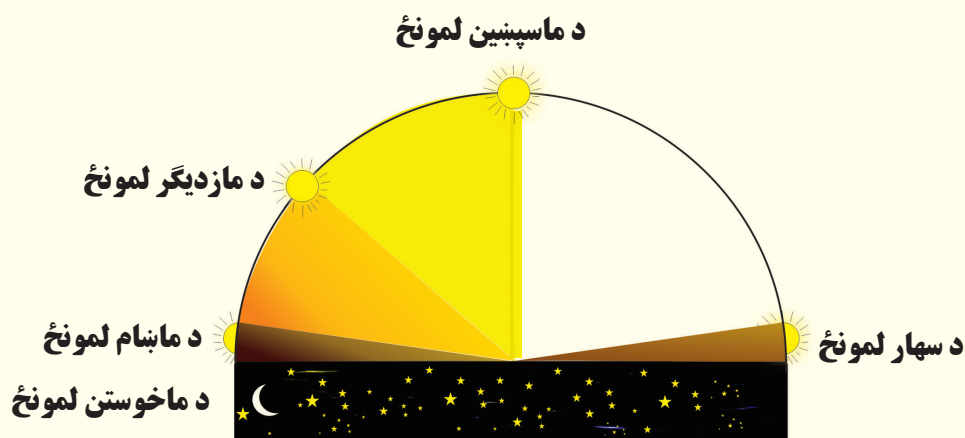
د ماسپښين د لمانځه له پاى څخه د لمر تر
لويدلو پورې.

۴- د ماښام د لمانځه وخت:

د لمر له لوېدلو څخه د شفق تر ور كېدلو
پورې.

۵- د ماخوستن د لمانځه وخت: د ماښام د لمانځه له پای څخه د شپې تر آخره.

د لمانځه وختونه

زده کوونکي دې د لمانځه د وختونو په هکله یو له بل څخه پوښتنې

وکړي.

- ۱- څوک د لمانځه وختونه بیانولی شي؟
- ۲- څوک به د ماسپښن د لمانځه وخت ووايي.

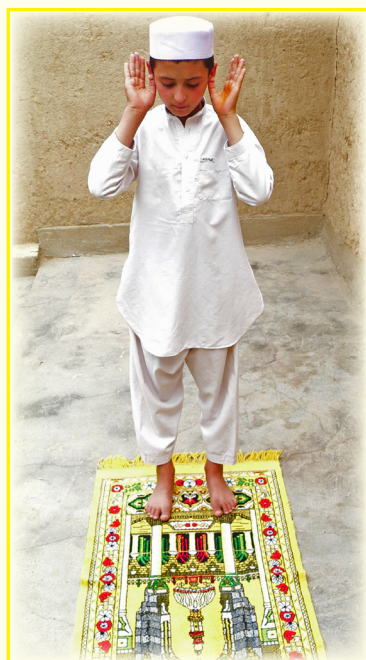
سلم لوست

د لمانځه فرضونه

په لمانځه کې اووه څیزونه فرض دي:

۱- تحریمه تکبیر

۲- قیام (دریدل)

٣- قرائت (ویل)

٤- رکوع

۵- سجده

۶- وروستی قعدہ (ناستہ).

۷- له لمانخه خخه وتل (سلام گر خول).

ښوونکی دې په زده کوونکو باندې په عملي بڼه لمونځ وکړي.

- ۱- د لمانځه فرضونه څو دي؟
- ۲- د لمانځه د فرضونو نومونه واخلئ.

یو ویشتم لوست

وتر لمونځ

د وتر لمونځ واجب دی.

د وتر لمونځ درې رکعتہ دی.

لمونځ کوونکی:

- په دریم رکعت کې د سورت له ویلو وروسته

د تکبیر په ویلو سره دواړه لاسونه د تحریمه

تکبیر په څېر پورته کوي.

- وروسته له تکبیر ویلو ښی لاس په چپ لاس

بدی او د قنوت دعا وايي.

زده کوونکي دي د وتر لمونځ په ټولگي کې په عملي بڼه اداء کړي.

۱- د وتر لمونځ څو رکعته دی؟

۲- د قنوت دعا د وټرو په کوم رکعت کې ويل کېږي؟

۳- لاندې جمله بشپړه کړئ:

- د وتر لمونځ دی.

دوه ویشتم لوست

د قنوت دعا (۱)

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ
عَلَيْكَ وَنُشْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ...

زده کوونکي دي د قنوت د دعا لومړۍ برخه په ډليزه توګه په لوړ غږ
ووایي.

- ۱- د قنوت دعا لومړۍ برخه په یاد ووايئ.
- ۲- لاندې جمله بشپړه کړئ:
- اللهم انا نستعینک و نؤمن بک

درویشتم لوست

د قنوت دعا (۲)

وَنَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ
يَفْجُرُكَ...

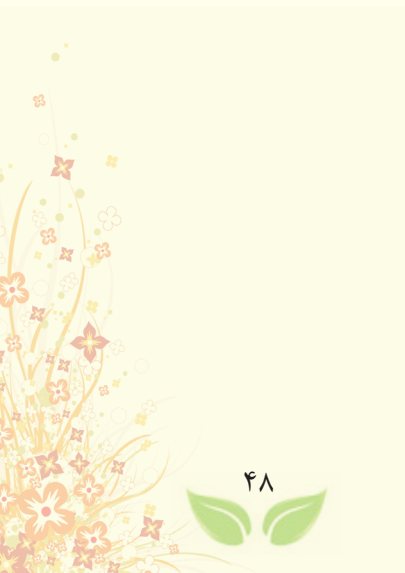

زده کوونکي دې د قنوت دعا دویمه برخه په لوړ غږ ووايي او له یو بل
څخه دې پوښتنې وکړي.

د قنوت دعا دویمه برخه له یاده ووايي.

خلور ویشتم لوست

د قنوت دعا (۳)

اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ لَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ وَ اِلَيْكَ

نُسَعِي...

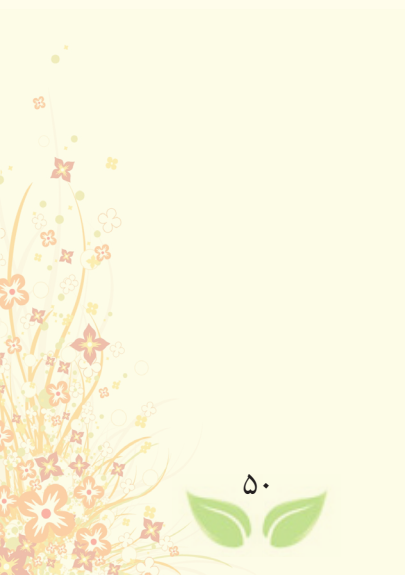

زده کوونکي دې د قنوت دعا دریمه برخه په ډلییزه توگه په لوړ غږ
ووايي.

- ۱ - د قنوت دعا دریمه برخه له یاد ووايي.
- ۲ - لاندې جمله بشپړه کړئ:
- اللهم ایاک نعبد..... نسعی.

پنجہ ویشتم لوست

د قنوت دعا (۴)

وَنَحْفِدُ وَنَرْجُوا رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ إِنَّ
عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحَقٌ.

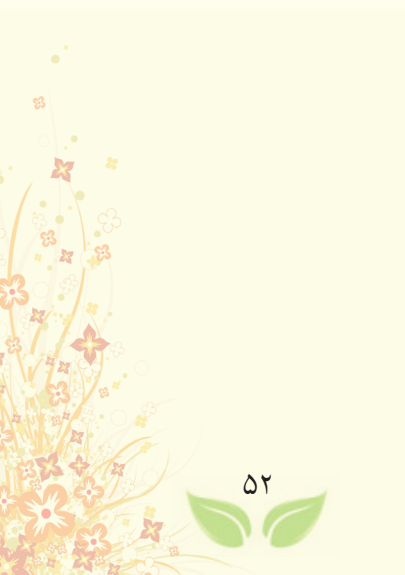

زده کوونکي دي د قنوت دعا وروستی برخه په لوړ غږ ووايي.

- ۱- د قنوت دعا آخره برخه ولولئ.
- ۲- د قنوت دعا له ياده څخه ووايئ.

شپږ ويشتم لوست

د جماعت لمونځ

پيغمبر ﷺ فرمايلي دي:

«په جماعت سره لمونځ کول له ځان ته لمانځه

څخه او وه ويشت درجې فضيلت لري»^(۱)

— موږ په جماعت سره لمونځ اداء کوو.

— د ماسپښين او مازديگر لمونځونه په جماعت

سره په خفيه (ورو) ويل کېږي.

— د ماښام، ماخوستن او سهار لمونځونه په

جماعت سره په جهر (لوړ غږ) ويل کېږي.

موږ په جهري لمونځونو کې د امام قرائت ته

غوږ نيسو.

۱- البخاری

زده کوونکي دي د جماعت د لمانځه په اړه خبرې وکړي.

- ۱- پیغمبر ﷺ د جماعت د لمانځه په اړه څه فرمایلي دي؟
- ۲- کوم لمونځونه په جماعت سره په خفيه (ورو) ويل کېږي؟
- ۳- کوم لمونځونه په جماعت سره په جهر (لوړ غږ) ويل کېږي؟

اووه ویشتم لوست

صف برابرول

حضرت محمد ﷺ فرمایلي دي:

«صفونه مو برابر کړئ ځکه د صفونو برابرول د

لمانځه برخه ده»^(۱)

- یو د بل څنگ ته اوږه په اوږه دریدل سنت
دي.

- د صفونو نه برابرول د حسد او نفاق لامل

گرځي.

زده کوونکي دي په ټولگي کې د صف برابرول تمثيل کړي.

- ۱- پیغمبر ﷺ د لمانځه د صف په اړه څه فرمایلي دي؟
- ۲- د صف نه برابرول د څه سبب ګرځي؟
- ۳- لاندې جمله بشپړه کړئ:
- یو د بل څنګ سنت دي.

اته ویشتم لوست

د مسجد آداب

جومات ته له ننوتلو څخه مخکې اودس کوو.
په ښۍ پښه جومات ته ننوځو او دا دعا وایو:
(اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ)
کله چې له جومات څخه راوځو، نو چپه پښه
لومړۍ کوو او دا دعا وایو: (اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
مِنْ فَضْلِكَ).

د چا د لمانځه په مخ کې نه تېرېږو.
په جومات کې بې ځایه او په لوړ غږ خبرې کول
ښه نه دي.

زده کوونکي دي د جومات د آدابو په اړه خبرې وکړي.

۱- د جومات له آدابو څخه څو بېلگې ووايي.

۲- لاندې جمله بشپړه کړئ:

- جومات ته له ننوتلو مخکې.....

نهه ويشتم لوست

د اودس ماتي آداب

موږ بايد د اودس ماتي په وخت کې لاندې
آداب مراعات کړو:

کله چې بیت الخلاء ته ځو، بايد دا دعا ووايو:

«اللَّهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِکَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ»

له وتلو څخه وروسته دا دعا وایو: «غُفْرَانْکَ»

د ننوتلو په وخت کې کینه پښه او د وتلو په وخت

کې ښی پښه مخکې کوو.

د اودس ماتي په وخت کې مخ او شا د قبلې

لوري ته نه کوو.

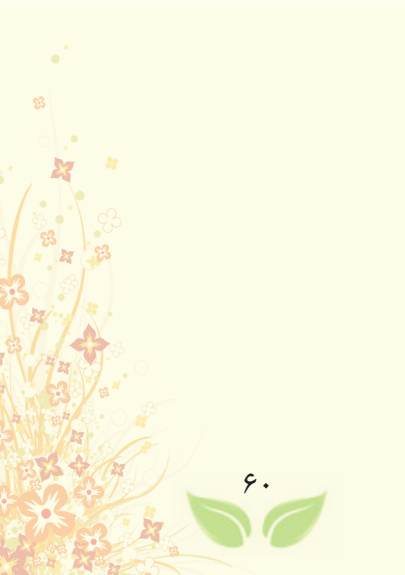
په اوبو کې متيازي نه کوو . په کين لاس سره د نجاست ځای پاکوو .

زده کوونکي دې د اودس ماتي د آدابو په اړه خبرې وکړي .

- ۱- بیت الخلاء ته د ننوتلو دعا ووايئ .
- ۲- د بیت الخلاء څخه د راوتلو دعا ووايئ .
- ۳- د نجاست ځای په کوم لاس پاکوو ؟

دیرشم لوست

د مسلمان اخلاق

پیغمبر ﷺ فرمایلي دي «زه د ښو اخلاقو د

بشپړولو لپاره رالېږل شوی یم» (۱).

د مسلمان له اخلاقو څخه دا دي:

- هیڅوک سپک نه گڼي.
- یو او بل ته بښنه او تېریدنه کوي.
- له خپل مور او پلار سره نیکي کوي او د هغوی پر وړاندې په نرمۍ سره خبرې کوي او اطاعت یې کوي.
- له بد گمانۍ او جاسوسۍ څخه ځان ساتي.

۱- سنن الکبرا للبيهقي

- د بدو لفظونو له ویلو څخه ځان ژغوري.
- دروغ نه وایي، غیبت نه کوي او له چا سره دوکه نه کوي.
- او چاته کنځلې هم نه کوي.

زده کوونکي دې د مسلمان د اخلاقو په اړه یو له بل سره خبرې وکړي.

- ۱- پیغمبر ﷺ د اخلاقو په اړه څه فرمایلي دي؟
- ۲- د مسلمان د اخلاقو څو بېلګې ووايي؟

يو دېرشم لوست

د مور او پلار حقوق

پيغمبر ﷺ فرمايلي دي: «په رښتيا سره الله ﷻ

تاسو ته د خپلو ميندو او پلرونو په هکله د نيکۍ

کولو امر کوي»^(۱).

- موږ له خپل مور او پلار سره مينه کوو.
- له مور او پلار سره تل مرسته کوو.
- د خير په کارونو کې د هغوی پيروي کوو.
- له خپل مور او پلار سره نيکي کوو.
- د هغوی په وړاندې په ادب او درناوي

۱- د احمد او ابن ماجه څخه روايت

چلند کوو.

- د هغوی غږ ته ژر ځواب وایو.

زده کوونکي دې د مور او پلار د حقونو په اړه په بېلابېلو ډلو کې خبرې وکړي.

۱- پيغمبر ﷺ د مور او پلار په اړه څه فرمايلي دي؟

۲- د مور او پلار د حقونو نومونه واخلئ.

۳- لاندې جمله بشپړه کړئ:

..... په وړاندې چلند کوو.

دوه دېرشم لوست

د ښوونکي په وړاندې اداډ

رسول الله ﷺ فرمايلي دي «په تحقيق سره زه

ښوونکي رالېږل شوی يم». (۱)

- ښوونکي زموږ د مور او پلار په څېر دی.
- کله چې لوست پيل کوي، نو ښه غوږ ورته نيسو.
- د هغه د خبرو په منځ کې نه غږ يږو.
- د هغه په موجوديت کې خبرې، لوبې او شوخي نه کوو.
- کله چې په لوست کې کومه ستونزه ولرو، نو د هغه څخه پوښتنه کوو.

د هغه له اجازې څخه پرته له ټولگي څخه بهر

نه وځو.

- د ښوونکي نصيحت منو.

له ښوونکي سره د ښه چلند په اړه خبرې وکړئ.

۱- له ښوونکي سره باید څنګه چلند وشي؟

۲- پیغمبر ﷺ د ښوونکي په اړه څه فرمایلي دي؟

دري دېرشم لوست

له خپلوانو سره ښه چلند

رسول الله ﷺ فرمايي: «هر څوک چې غواړي روزي يې زياته او عمري يې اوږد شي، نو بايد صله رحمي ولري»^(۱).

- موږ له خپلوانو سره مينه لرو.
- له خپلوانو سره سم چلند کوو.
- له هغوی سره اړیکې نه پرې کوو.
- له هغوی سره په کارونو کې مرسته کوو.
- هغوی ته ضرر نه رسوو او تکلیف نه ورکوو.

زده کوونکي دي له خپلوانو سره د ښه چلند په اړه خبرې وکړي.

- ۱- له خپلوانو سره بايد څرنگه چلند وکړو؟
- ۲- پيغمبر ﷺ له خپلوانو سره د چلند په اړه څه فرمايلي دي؟

۱- صحيح البخاری .

څلور دېرشم لوست

د چاپېريال پاکوالي

پيغمبر ﷺ فرمايلي دي:

«خپل چاپېريال پاک وساتي»^(۱)

موږ بايد خپل چاپېريال پاک وساتو.

- دکور او ښوونځي په شاوخوا کې ونې کښينو

او ساتنه يې کوو.

- گلانو او چمنونو ته اوبه ورکوو.

- خځلي په ځانگړو ځايونو کې اچوو.

- د ميوې پوستکي او خوراكي خپرونه په لار

۱- سنن الکبرا للبيهقي - سنن ترمذي

کې نه اچوو .

- د چاپېريال په شين والي او تازه والي کې

کوښښ کوو .

زده کوونکي دې د ژوند د چاپېريال د پاک ساتلو په اړه خبرې وکړي .

د خپل ژوندانه د چاپېريال د پاکوالي په اړه بايد څه وکړو؟

پنځه دېرشم لوست

له ژوو (خارویو) سره چلند

«پیغمبر ﷺ د ژوو له جنگولو او هغوی ته له

ضرر رسولو څخه منع کړې ده»^(۱)

موږ د حیواناتو په وړاندې له مهربانۍ څخه
کار اخلو.

- ژوو ته واښه او اوبه ورکوو.

- هغوی نه وهو او نه پرې ظلم کوو.

- د ضرر رسولو نکو حشراتو، لکه: مار، لږم او

داسې نورو وژل روا دي.

۱- سنن ابی داود

زده کوونکي دي له ژوو سره د چلند په اړه خبرې وکړي.

- ۱- پیغمبر ﷺ د ژوو د جنگولو په اړه څه فرمایلي دي؟
- ۲- له حیواناتو سره د ښه چلند په اړه څو مثالونه ووايي.

شېر دېرشم لوست

پیغمبر ﷺ فرمایلی دي: «د اسلام دین د پاکوالی

پر بنسټ ولاړ دی». (۱)

- موږ هر سهار خپل غاښونه په مسواک یا

بورس پاکوو.

موږ د ډوډۍ له خوړلو مخکې او وروسته خپل

لاسونه مینځو.

- په ناپاکو لاسونو ډوډۍ نه خورو.

خپل بدن ښه مینځو او پاک کالي اغوندو.

له تشناب وتلو څخه وروسته خپل لاسونه په

۱- صحیح البخاری

صابون او پاکو اوبو مینځو.

پاکوالی له ناروغیو څخه مخنیوی کوي.

زده کوونکي دې د پاکوالي په اړه یو له بل سره خبرې وکړي.

۱- پیغمبر ﷺ د پاکوالي په اړه څه فرمایلي دي؟

۲- لاندې جملې بشپړې کړئ:

- پاکوالی له.....کوي.

- په..... لاسونو ډوډۍ نه خورو.

اووه دېرشم لوست

بې ځايه خبرې كول

پيغمبر ﷺ فرمايلي دي «څوك چې په الله ﷻ او د آخرت په ورځ ايمان لري، نو تل بايد نيكې خبرې وكړي او يا دې چپ اوسي» (۱).

- له هغو خبرو څخه چې زموږ له پاره ګټه نه لري ځان ساتو.
- له اړتيا پرته زياتې خبرې نه کوو.
- په فکر او غور سره خبرې کوو.
- له بېکاره خبرو څخه ځان ژغورو.

زده کوونکي دې د بې ځايه خبرو په اړه خبرې وكړي.

فعالیت

پيغمبر ﷺ د بې ځايه خبرو کولو په اړه څه

ارزونه

فرمايلي دي؟

۱- صحيح البخاری

اته دېرشم لوست

د مسلمان خويونه

پيغمبر ﷺ فرمايلي دي: «مسلمان هغه څوک دی چې بل

مسلمان د هغه د لاس او ژبې له ضرر څخه په امن وي». (۱)

د مسلمان ځينې خويونه دادي:

- مسلمان د ټولو مخلوقاتو سره ښه چلند کوي.
- په خپله وعده وفا کوي.
- تل رښتيا وايي او له دروغو څخه ډډه کوي.
- صبر کوونکی او شکر ايستونکی وي.
- خلکو ته په ښو کارونو امر او له بدو کارونو څخه يې منع کوي.
- خپله غوسه زغمي او د خلکو تېروتنې ښيي.

زده کوونکي دې د مسلمان د خويونو په اړه خبرې وکړي.

- ۱- د مسلمان د څو خويونو نومونه واخلي.
- ۲- پيغمبر ﷺ د مسلمان په هکله څه فرمايلي دي؟

۱- صحيح البخاری

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library